

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile neprețuite nu se restituie. — Manuscrisele nu se restituie.

Nr. 245

Sâmbătă, 7 (19) Noemvre.

1887.

BrașovŪ, 6 Noemvre 1887.

Se știe că alegerile dietale ungurești sunt unicele în felul lor prin mulțimea nelegiuirilor și corupțiilor ce se comit cu ocazia lor.

Nu se știe însă, că un ministru, fiu el și ungureș, poate suferi să fie alesul, nu alu liberiei expresiunii a voinței alegătorilor, ci alesul forței, nelegiuirilor și corupțiilor.

Și puțin ne-ar interesa și acesta pe noi Români, cari n'avem cu alegerile nici în clinică nici în mână.

Ne interesează însă ceea ce scriu însăși foile ungurești despre stările ilegale, neconstituționale și de sclăvia ce au să le dăreze poporele de sub stăpânirea ungurească.

Pornind dela alegerea ministrului Szechenyi în Kaposvar, alegere verificată, deși dovedită ca făcută prin cele mai sfrontate călcări de lege și de drept constituțional, prin cele mai condamnabile corupțiuni, o parte din presa ungurească nu și poate înăbuși indignațiunea de cele ce se petrec sub stăpânirea ungurească, poreclită constituțională.

„Pesti Naplo“ (303) nu și poate închipui cum a putut fi verificată o astfel de alegere, dăr și o explică în fine astfel:

„Amă așteptat verificarea alegerii ministrului Pauli Szechenyi de către comisiunea de verificare a camerei deputaților. Dacă e verificată, părerea noastră e că în această țară nu există dreptate, ci numai politică de partid. De sute de ori am repetat, că nu există nici un mijloc contra abuzurilor electorale, decât ele se comit în favoarea partidei guvernamentale, căci în această țară nu există nici o jurisdicțiune sub actualul ministru.

„Tisza a respins jurisdicțiunea Curiei și sub pretextul suveranității legislațiunii a menținut confuziunea puterilor statului, sin jurisdicțiunea său ceea ce e și mai rău decât aceasta, neconștientă jurisdicțiunii de partid, care răstornă dreptatea și legea cu capu'n jos și le supun considerațiunilor politice.

„Trebue să ne bucurăm de verificarea alegerii lui Szechenyi... fiind că era nevoia de această grozavă nedreptate, de aceste falsificări dovedite și mărturisite, pentru ca să se potă stabili înaintea întregii lumi dovedita și brutala violare a legii și a drepturilor constituționale...

„Dăr poporul, cu ale cărui drepturi se jocă să nu se revolte, ci să ridă. Căci risul nu i e interzis sclavului, și pentru că ride, nimenea nu se aruncă în închisore. De aceea sclavul lui Esop și a risu de libertatea grecăscă“.

„Egyetertes“ (303) vorbind despre murdarele corupțiuni, abuzurile oficiale și falsificările comise la alegerea ministrului Szecheny, despre brutala călcare a jurământului judecătoresc prin verificarea alegerii, dă că s'au călcat cu picioarele în noroiu simțământul de dreptate al ămenilor și conștiința publică, apoi continuă:

„Inaintea țării, înaintea întregii lumi s'a dovedit, că în Ungaria legislațiunea constituțională și regimul parlamentar comit astfel de fapte, care nici odată, din nici un punct de vedere nu se pot scusa...

„La noi vedem fălindu-se corupțiunea, învestindu-se cu toga judecătorului, pentru ca în modu nerușinat să suprimă totu ce i este țării prescriu ca lege și ca drept. Crima ascunsă, ajunsă în publicitate, se răsplătesce la noi cu manifestațiuni însuflețite de încredere și cu aplauze fenetice, spre a plesni în față moralul public și a întări domnia ei prin crime ordinare.

„Legislațiunea, jurisdicțiunea și puterea publică în Ungaria nu consună cu ordinea mo-

rală și nu mai corăspund pretențiunilor naturale ale conștiinței omenesci, ci au devenit tocmai contrarul dela ceea ce e domnia dreptului și a adevărului în stat“.

Dacă noi le-am dăce acestea, presa n'trăgă ungurească n'ar găsi destul de aspre cuvinte ca să ne insulte și să ne înfățișeze ca pe nisce „mincinoși“ și „calomnatori“.

Astăzi însă vin două diare de frunte ungurești și spun în gura mare, că sub stăpânirea ungurească nu mai e dreptate, că domnesce corupțiunea și ilegalitatea, ba că trăim chiar sub domnia crimei!

Judece acum ori-ce om nepreocupat, dacă neadevăruri sunt cele ce le scrie presa nemaghiară despre nedreptățile și schimbiurile ce le suferă poporele nemaghiare din partea stăpânirii ungurești!

Judece orice om nepreocupat, cum ar trebui calificate cu adevărul nume stările de sclăvia în care se țin în lăntuite poporele nemaghiare sub stăpânirea ungurească, dacă însăși presa ungurească le califică cu epitetul de: domnia crimei!

Ungurii și politica monarhiei.

„Agramer Tagblatt“, diaru croat ce apare în limba germană, se ocupă într'unu primu articulu de discursulu comitelui Kalnoky în delegațiunea ungurească și constată că ministrulu de esterne se găsece sub presiunea elementului maghiar, fiind că în delegațiune nu se găsece decât reprezentanți ai ideii maghiare. În fața acestei stări de lucruri numitul diaru găsece nemeritu d'a scrie:

Noi suntem destul de bun patrioți și vom lupta de câte ori vor fi amenințate interesele monarhiei; dăr toamai pentru acesta nu vom, din cauza unor instincte naționale exclusiviste, să espunem interesele monarhiei la grele pericole. Monarchia are alte scopuri mai mari, și acea politică husărescă, care în toate tranșacțiunile ei n'a avut decât neisbândă, care n'a putut nici măcar pe cea mai mică dintre naționalitățile din țară să o câștige pentru ideile sale, acea politică nu ne poate inspira încredere încât să primim ca să ne arate drumulu pentru marea politică internațională a monarhiei. Politica maghiară, în cadrul coronei sf. Ștefan, a nemulțămitu d'o potrivă pe Croați și Sârbi, pe Ruteni și Slovaci, pe Români și Sași, și trebuie cu drept cuvânt să fim îngrijați, că ea în cadrul mării politice europene va ajunge la rezultate d'as menea funeste și va deștepta neîncredere și ură la toți aliații firești și istorici ai monarhiei.

„Agramer Tagblatt“ constată apoi că de ôrece în delegațiunea ungară domină numai vederile maghiare și Slavii și Români n'au cuvântu, rēulu se simte și în privința intereselor comune.

Dacă în delegațiunea ungară, Slavii și Români, precum și reprezentanții regatului trinitar ar avea votu după importanța lor națională, vederile exclusiviste maghiare și-ar găsi contra greutatea firească; delegațiunea ungară n'ar mai fi numai un organ al vederilor maghiare, și nici ministrulu de resbelu, nici ministrulu de esterne nu s'ar mai găsi sub presiunea de astăzi. Căreia mai multu său mai puțin trebuie să se acomodeze, ori câtu de mare ar fi dorința lor d'a rezista. Stricatul echilibru parlamentar din Ungaria și Transilvania, precum și din Croația, exercită influința sa stricăcioasă și asupra conducerei afacerilor comune.

Diarul din Agram încheie articulu său prin următoarele cuvinte:

Maghiarii, fiind ei de ei, nu sunt și nu pot fi decât interpreți credincioși ai intereselor maghiare. Dăr interesele generale ale monarhiei se compun din interesele egal respectabile a e tuturor poporelor din imperiu...

Finanțe ungurești.

Se dăce că între ministru-președinte și de finanțe ungurești d. Tisza și între grupulu cassei Rotschild se vor face câtu de curând tractări definitive pentru acoperirea sumelor necesare guvernului ungureș și pentru emisiunea necesară în acestu scopu de rentă de hârtia 5%.

E vorba mai întâi de procurarea împrumutului caselor în sumă de 20 milioane fl. efectiv, dăr nu e eschisă ca d. Tisza va îngriji de o sumă mai mare. În casulu din urmă, ministrulu de finanțe ungureș va trage în combinație și suma necesară pentru ștergerea datoriei anului viitor, care e preliminară cu 13-6 milioane. Ar mai rămâne apoi să se acopere deficitulu pe 1888, care e preliminară cu 18-39 milioane fl.; dăr tractările nu se vor estinde și asupra acestei sume, deôrece ministrulu n'are imputernicire legală în privința deficitului. Socotindu se și deficitulu, suma de care are nevoie ministrulu de finanțe ungureș trece peste 51 milioane efectiv. Nu s'a luat însă în considerare, că d. Tisza promite a încasa vr'o 6 milioane fl. din plănuitele sporiri de dare; facerea și succesulu legilor respective e încă îndoioș, și nici nu e sigur, că împrumutul caselor se va acoperi cu 20 milioane, ci va fi nevoia de 32 milioane.

Dacă ținem sēmă că Ungurii dela putere sunt cei mai financiari din lume pe lângă aceea că sunt risipitori; că prin espunerile lor financiare caută numai să amăgăscă lumea, deși nu li se mai prinde fiindu de mult demascați; că preliminarile sunt fantastice: atunci ne putem aștepta la finele anului 1888 cu un deficit de 60—70 milioane, precum arată însăși socotela de mai sus a foilor ungurești.

SCRILE ȚILEI.

Din Oravița ni se trimit unele comunicări foarte dureroase din punctulu de vedere al lipsei de armonii și al multor neînțelegeri ce există între Români gr. orientali și gr. catolici de acolo. Așa cu ocaziunea înmormântării unei femei din o familie alăsa romănescă s'au petrecut lucruri de totu regretabile. Când voru înțelege odată Români că certele confesionale sunt nenorocirea noastră? Ore totu așa facu adversarii noștri, Ungurii, cari sunt împărțiți în multu mai multe confesii?

—x—

În minele din Șemnițu din Ungaria o mare nefericire amenințase pe bietii lucrători în 7 Noemvre n. Pe când din jos lucrau 8 muncitori, deasupra se surpă pe neașteptate și cădu asupra lor o colosală masă de pământ. Cu unu momentu mai degrabă simțiseră nefericiții muncitori ivirea pericolului și toți împreună își căutară refugiu sub carulu de povară, ce era în apropierea lor. Carulu avu destulă putere pentru a oferi muncitorilor adăpostu măcar că ruinele acoperiră întregu carulu atăt de tare, încâtu întregu personalulu dela mine, după o încordată muncă dela 6 ôre diminea până la 3 ôre după amădi, abia putară răsi să desgrope carulu, sub care își așteptau mórtea cei 8 nefericiți.

—x—

S'a deschis și s'a predatu comunicațiunii linia ferată Oradea-mare—Beiușu—Vașcău.

—x—

Comitetulu Asoc. pentru sprijinirea învăță-eilor și sodalilor români și Societatea Sodalilor români invită la producțiunea și petrecerea colegială întocmită de Societatea Sodalilor români din Brașov, împreună cu cântări, declamațiuni și o piesă teatrală executate de membrii societății pe lângă orchestra muzicii militare. Producțiunea se va ținea Duminecă în 8 (20) Noemvre 1887 în onôrea generoșilor fondatori Michail și Elisa Stroesco în ziua onomastică. Scopulu este ajutorarea învăță-eilor și sodalilor români. Petrecerea se va da în sala Hotelului Nr. 1 la 7¹/₂ ôre sêra. Amărunte se vedu în programa de mai jos: Comitetul Asociațiunii pentru sprijinire si alu Societății Sodalilor români. — Intrarea de persoană 1 fl., pentru domnișore 50 cr., galerie 50 cr. Bilete se pot căpeta la dd. Eremias ne-

Cursul la bursa de Viena din 16 Noemvre st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item (e.g., Rentă de aur, Rentă de hârtie) and Price.

Table with 2 columns: Item (e.g., Bonuri croato-slavone, Despăgubire p. dijma) and Price.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 31 Octomvre st. v. 1887.

Table with 3 columns: Item (e.g., Renta română, Renta rom. amort.), Cump., and vând.

Cursulu pieței Brașov

din 17 Noemvre st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item (e.g., Bancnote romănesc, Argint românesc) and Price.

Anunț de esarendare.

Bunul comasat dela Bucerdea grânosă (Buzás-Bocsárd) aprópe, de Blașiu, cu stațiune de cale ferată în Crăciunelú (Karácsonfalva), care este proprietatea fondului Basilitanú din Blașiu, constătorú din circa 500 jugere locú arătorú și grădiní, 260 jugere fenațú, împreună cu dreptul regalú de crísmarítú, se dá în aréndá pe calea licitațiunei publice pe periodulú de 6 (șese) aní începéndú din 1 Ianuarie 1888, până în 1 Ianuarie 1894.

Licitațiunea se va ține în 15 Decemvre a. c. st. n. la 2 óre p. m. în cancelaria advocaturei archidieceșane.

Doritorii de a licita au a depune unú vadiu da 10% dela suma de esclamare de 6000 fl. v. a.

Până la începerea licitațiunei se primescú și oferte sigilate provédute cu vadiulú de 10% întru atáta, încátú în acelea se va oferi o sumá fixá, și oferentele va declara cá cunósce condițiunile de licitațiune și le primesce.

Totú atuncí se va esarenda pe calea licitațiunei publice pe periodulú de 6 (șese) aní, începéndú dela 1 Ianuarie 1888, și Móra cu 4 (patru) petri dela Petrisatú (Magy.-Peterfalva) alú cárei prețú de esclamare este 2500 fl. ér vadiulú 250 fl. v. a.

Condițiunile de licitațiune se potú vedé în cancelaria subscrișului. Blașiu, 11 Noemvre 1887.

Ludovicú de Csato, advocatú archidieceș.

3-3

Sosirea și plecarea trenurilor și postelorú în Brașov

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașovú la Peșta: Trenulú de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra. Trenulú mixtú Nr. 315: 4 óre 01 minutá diminiéta.

2. Dela Brașovú la Bucuresci: Trenulú acceleratú Nr. 302: 5 óre 37 minute diminiéta. Trenulú mixtú Nr. 318: 1 órá 55 minute dupá améđi.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Peșta la Brașovú: Trenulú de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de améđi. Trenulú mixtú Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Brașovú: Trenulú acceleratú Nr. 301: 10 óre 12 minute séra. Trenulú mixtú Nr. 317: 2 óre 32 minute dupá améđi.

A. Plecarea postelorú:

- a) Dela Brașovú la Rêșnovú-Zêrnesci-Branú: 12 óre 30 min. dupá améđi. b) " " " Zizinú: 4 óre dupá améđi. c) " " " in Sêcuime (S. Georgi): 1 órá 30 minute nóptea. d) " " " la Fágárașú: 4 óre diminiéta. e) " " " la Săcele: 4 óre diminiéta.

B. Sosirea postelorú:

- a) Dela Rêșnovú-Zêrnesci-Branú la Brașovú: 10 óre înainte de améđi. b) " " Zizinú la Brașovú: 9 óre a. m. c) Din Sêcuime la Brașovú: 6 óre séra. d) " " Fágárașú la Brașovú: 2 óre diminiéta. e) " " Săcele la Brașovú: 6 óre 30 minute séra.

Mersulú trenurilor

Valabilú dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia Predealú-Budapeșta și pe linia Teiușú-Aradú-Budapeșta a calei ferate orientale de statú reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predealú-Budapeșta, Budapeșta-Predealú, Teiușú-Aradú-Budapeșta, and Budapeșta-Aradú-Teiușú. Each section contains a grid of train routes, types (e.g., persóne, accelerat), and times.

Nota: Órele de nópte suntú cele dintre liniile gróșe.

Tipografa ALEXI Brașovú. Hartia din fabrica lui Martin Kópony, Zêrnesci